

МАНЧЕСТЕР (англ. Manchester) — головне місто Північної Англії ([Велика Британія](#)), центр графства Великий Манчестер. Розташований поблизу Пеннінських гір, на річці Ервелл, за 260 км від Лондона та за 56 км від міста Ліверпуль. Площа міста 44,7 км², Великого Манчестера — 1285 км²; населення (2016) — відповідно 541 300 і 2 782 100 осіб (переважно білі британці, близько 8 % вихідців з Південної Азії та близько 4 % емігрантів з інших європейських країн і їхніх нащадків). Морський порт і міжнародний аеропорт. Вперше Манчестер згадується у писемних джерелах 10 ст. Раніше тут було кельтське поселення Мансеніон, від 79 року нашої ери — римський укріплений табір Манкуніум. У 14 ст. в Манчестері почало розвиватися ткацтво. Від 17 ст. — провідний центр англійської текстильної промисловості, яка досягла розквіту в часи промислових революцій 19 ст. 1853 року Манчестеру надано статус міста. 1894 року прокладено глибоководний канал до моря. Нині Манчестер — це другий після Лондона економічний і культурний центр Великої Британії. Працюють підприємства машинобудівної, текстильної, хімічної, гумової, поліграфічної та харчової галузей промисловості. Функціонують Манчестерський науково-технологічний університет (заснований 1824), Манчестерський університет (1880), Університет Великого Манчестера (1992); галерея мистецтв, театр, центр культури, найстаріша публічна бібліотека Англії. Серед пам'яток — кафедральний собор (15 ст.), галерея вільної торгівлі (1843). Збереглися будівлі колишньої королівської та бавовняної бірж. Світове визнання здобули футбольні клуби «Манчестер Сіті» та «Манчестер Юнайтед».

Українська діаспора в Манчестері почала формуватися наприкінці 19 ст. Більшість українських переселенців — вихідці з Галичини, Закарпаття, Волині, які емігрували у пошуках роботи на текстильних і взуттєвих фабриках. На початку 20 ст. в Манчестері мешкало понад 100 осіб. 1919 року з ініціативи Й. Лесньовського було створено для організації допомоги Україні політично-громадське товариство «Самопоміч». 1908 року засновано греко-католицьку церкву Покрови Пресвятої Богородиці, 1905 — православну церкву святих Петра і Павла. У 1990-х роках створено українську релігійну громаду євангельських християн-баптистів. 1921 року українську громаду Манчестера відвідав митрополит *Андрей Шептицький*, згодом до Манчестера навідалися *М. Чарнецький* (1939) та *Йосиф Сліпий* (1935), який у книзі «Подорож до Англії» згадував перебування у Манчестері та подав опис

життя українців. 1976 року новозбудовану в Манчестері церкву УАПЦ освятив владика *Мстислав (Скрипник)*. 1940 року до Англії прибули канадські війська, серед них було багато українців, при українському клубі у Манчестері створено Союз українсько-канадських вояків (1943—46), з якого згодом виокремилася Центральне українське допомогове бюро з інформаційною службою. Чимало прибуло до Манчестера українців, які воювали у складі армії *В. Андерса* (див. *Армія польська в СРСР*), а також вояки дивізії «*Галичина*». Переміщення останніх значною мірою вдалося завдяки активній діяльності *Б. Панчука*, який був добровольцем канадської армії й одним із перших десантувався у Нормандії. У 1950-х роках значний внесок в організацію Українського дому зробив лікар, громадський діяч *А. Лук'яненко*. Активну участь у діяльності міської ОУЖ (зокрема 1985—91 була її головою) брала громадська діячка *Н.-Б. Крушельницька*. При ОУЖ функціонує невеликий музей народного мистецтва імені А. Горської. У другій половині 20 ст. засновано відділи Українського народного союзу та Об'єднання колишніх вояків-українців Великої Британії, клуб молоді та інші українські громадські організації. У Манчестері діє найбільша за кількістю учнів з 13 шкіл українознавства Великої Британії. 1949 року *Я. Бабуняк* (згодом заслужений діяч мистецтв України) організував хор «*Гомін*», у який ввійшло чимало співаків чоловічого хору «*Бурлака*», що припинив свою діяльність. Від того ж року виступає танцювальний ансамбль «*Орлик*», від 1996 — гурт сучасної танцювальної музики «*Карпатіана*». Нині найбільше українців мешкає у містах Великого Манчестера — Олдемі, Рочдейлі, Болтоні.

Манчестер — батьківщина прем'єр-міністра Великої Британії *Д. Ллойд-Джорджа*, який активно цікавився українським питанням на Паризькій мирній конференції 1919—20. У 1930-х роках редактор газети «Манчестер Гардіан» М. Маґридж різко засуджував голодомор в Україні. З містом пов'язані життя та діяльність лікарів *А. Вальтуха*, *О. Верхратського*, *В. Максимовича*, англійської мовознавиці-русистики, перекладачки С. Гардіней, британського славіста, шевченкознавця *В.-К. Метьюза*, філософа *Я.-Л. Лукасевича*, політолога *М. Білінського*, громадської діячки, хореографа *М. Бабич*, живописця, графіка *Р. Глуква*, спринтера *В. Маняка*.

Рекомендована література

1. Покальчук Ю. Українці у Великій Британії. Л., 1999.

Б. П. Яценко

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Манчестер / Б. П. Яценко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2018. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-890895>. – Останнє поновлення : 2025.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).